

**CURTEA SUPREMĂ
DE JUSTIȚIE**

DECIZIE

privind admiterea recursului

în cauza civilă,

Întreprinderea de Stat Institutul de Tehnică Agricolă „Mecagro” împotriva
Societății cu Răspundere Limitată „C&Fa Service”, intervenient accesoriu
Cooperativa de Producție „Agrocazaiac”
(încasarea datoriei)

împotriva deciziei din 22 august 2022 a Curții de Apel Comrat,

(Dosarul nr. 2rac-46/23

NR. PIGD 2-18004209-01-2rac-20022023)

Instanța de judecată poate purcede la constatarea nulității absolute din oficiu doar după ce a ascultat opiniile participanților la proces. Instanța de judecată a apreciat arbitrar proba.

Judecătoria Comrat, sediul Ceadâr-Lunga (jud. N. Lazareva)
Curtea de Apel Comrat (jud. G. Colev, Ș. Starciuc, A. Cudrov)

20 august 2025

Textul corespunde originalului

Examinând în lipsa părților recursul declarat de Întreprinderii de Stat Institutul de Tehnică Agricolă „Mecagro”,

Curtea Supremă de Justiție, în completul compus din:

Stela Procopciuc, *Președinte,*

Ion Munteanu,

Gheorghe Stratulat, *judecători,*

constată următoarele:

ÎN FAPT

1. La 1 octombrie 2018, Întreprinderea de Stat Institutul de Tehnică Agricolă „Mecagro” a depus o cerere de chemare în judecată împotriva SRL „C&Fa Service”, intervenient accesoriu CP „Agrocazaiac” privind încasarea datoriei pentru neexecutarea obligațiilor contractuale, prin care a solicitat încasarea de la SRL „C&Fa Service” în folosul statului care este reprezentat prin intermediul ÎS ITA „Mecagro” a sumei de 374027 lei.

2. În motivarea acțiunii reclamantul a indicat că ÎS ITA „Mecagro” este administratorul și gestionarul utilizării fondului pentru subvenționarea producătorilor agricoli. Conform actului de predare-primire din 28 septembrie 2012, ÎS „Moldresurse” a cesionat integral către ÎS ITA „Mecagro” toate drepturile și obligațiile ce decurg din toate contractele încheiate cu CP „Agrocazaiac”. Ultimul s-ar fi obligat să ramburseze creditul tehnic în mărime de 1117854 lei către ÎS ITA „Mecagro”.

3. Ulterior, ÎS ITA „Mecagro” a dat consimțământul prin care a acceptat preluarea de către SRL „C&Fa Service”, SRL „Bizim Ișlemiriz și SRL „Cil I” în calitate de debitori noi a datoriei CP „Agrocazaiac” în mărime de 906 134 lei, cu încheierea contractelor de preluare a datoriei.

4. Astfel, prin contractul de preluare a datoriei nr. 37 din 10 octombrie 2014, SRL „C&Fa Service” și-a asumat obligațiile debitorului inițial născute din contractele nr. 15, 16, 17 din 7 aprilie 2006 în ceea ce privește achitarea datoriei de 374 027 lei. La rândul său, SRL „C&Fa Service” și-a asumat responsabilitatea ca rambursarea creditului tehnic să fie achitat până la 1 noiembrie 2016.

5. Conform contractului de preluare a datoriei nr. 37 din 10 octombrie 2014, SRL „C&Fa Service” a primit, în baza actului de primire predare din 10 octombrie 2014 de la CP „Agrocazaiac”, tehnica agricolă în valoare de 374 027 lei.

6. Reclamantul susține că datoria până la moment nu a fost achitată.

POZIȚIA PRIMEI INSTANȚE

7. La 8 octombrie 2018, prin încheierea Judecătoriei Comrat a fost aplicat sechestru asupra bunurilor imobile și imobile ale pârâtului în limitele valorii pretențiilor acțiunii în sumă de 374 027 lei.

8. Prin [hotărârea Judecătoriei Comrat sediul Ceadâr-Lunga din 9 noiembrie 2021](#) acțiunea a fost respinsă, iar măsura de asigurare aplicată prin încheierea din 8 octombrie 2018 s-a dispus a fi menținute până la rămânerea definitivă a acțiunii.

EXERCITAREA CĂII DE ATAC ÎN ORDINE DE APEL

9. La 23 noiembrie 2021 de către ÎS ITA „Mecagro” a fost depusă o cerere de apel împotriva hotărârii din 9 noiembrie 2021 prin care a fost solicitată casarea acesteia și emiterea unei noi hotărâri de admitere a acțiunii.

POZIȚIA INSTANȚEI DE APEL

10. Prin [decizia Curții de Apel Comrat din 22 august 2022](#) a fost respins apelul și menținută hotărârea judecătoriei din 9 noiembrie 2021.

11. În motivarea deciziei, instanța de apel a stabilit corectă soluția instanței de fond de constatare că contractul de preluare a datoriei nr. 37 din 10 octombrie 2014 nu a fost semnat de pârâtul SRL „C&Fa Service” – Chior Afanasie, fiind semnat de o persoană neîmputernicită, motiv pentru care în temeiul art. 217 alin. (1) din Codul civil în vigoare până la 1 martie 2019 și art. 328 alin. (1) din Codul civil, a constatat din oficiu nulitatea contractului de preluare a datoriei nr. 37 din 10 octombrie 2014.

12. În susținerea acestei concluzii, instanța de apel atestă că *„semnătura de pe contractul nr. 37 nu se aseamănă cu semnătura administratorului SRL „C&Fa Service” – Chior Afanasi, iar reclamantul nu a putut confirma cine a aplicat semnătura pe contract și nici nu a probat că semnătura aplicată aparține anume administratorului Chior Afanasi”*.

13. La fel, instanța de apel a stabilit că contractul nr. 37 din 10 octombrie 2014 este semnat din numele lui Chior Afanasi de o altă persoană, fără a deține împuterniciri în acest sens, or acest fapt nu a fost negat de partea reclamantă și nu a prezentat probe contrarii, în vederea demonstrării veridicității semnăturii ca fiind a administratorului SRL „C&Fa Service” – Chior Afanasi. Astfel, instanța de apel a găsit întemeiată soluția instanței de fond cu privire la recunoașterea din oficiu a nulității contractului nr. 37 din 10 octombrie 2014 și neadmiterea acestei probe în contextul examinării cauzei civile.

14. Instanța de apel a considerat neîntemeiat argumentul reclamantului precum că instanța fără ca să intre în esență a constatat lipsa împuternicirilor. Astfel, Curtea de Apel Comrat a considerat că însăși apelantul invocând că contractul a fost

semnat de administratorul SRL „C&Fa Service”, căci nu putea un alt angajat al companiei să dispună de ștampila întreprinderii și să o aplice așa cum îi convine și unde vrea el, cu atât mai mult această persoană a aplicat ștampila și semnătura și pe consimțământ, ar reprezenta o presupunere. Deci, prin presupunerea în cauză, reprezentantul reclamantului ar confirma concluziile făcute de instanța de fond cu privire la lipsa împuternicirilor pârâtului la semnarea contractului. Cu atât mai mult, instanța de apel a reținut potrivit înscrisului de la f.d. 8 lipsa acordului creditorului ÎS ITA „Mecagro” exprimat la preluarea datoriei la 10 octombrie 2014, când se invocă întocmirea contractului de preluare a datoriei nr. 37, or acordul ar fi fost exprimat ulterior, la 15 octombrie 2014, cu număr de înregistrare nr. 363.

EXERCITAREA CĂII DE ATAC ÎN ORDINE DE RECURS

15. La 28 decembrie 2022, de către ÎS ITA „Mecagro” a fost depusă o cerere de recurs prin care a solicitat admiterea recursului, casarea încheierii protocolare din 9 august 2022 a Curții de Apel Comrat privind remiterea apelantului a documentelor anexate la cererea de apel motivată și casarea deciziei Curții de Apel Comrat din 22 august 2022 cu remiterea cauzei pentru examinare în instanța de apel în alt complet de judecată.

16. În motivarea recursului, ÎS ITA „Mecagro” a indicat că a fost interpretată și aplicată eronat legea materială, procesuală, precum și apreciate arbitrar probele, ceea ce a dus în final, la o soluționare greșită a cauzei, circumstanțe pe care instanța de apel nu le-a stabilit, deși putea și trebuia să o facă.

17. Recurentul susține că în cadrul procesului, niciun participant nu ar i invocat nulitatea contractului care a stat la baza datoriei. Faptul constatării nulității absolute a contractului a fost cunoscut de reclamant după pronunțarea hotărârii. Astfel, recurenta consideră că nefiind ridicată problema nulității în instanța de judecată, reclamanta a fost privată de dreptul de a se opune acestui argument, fiind astfel încălcat principiul contradictorialității și principiul egalității armelor în procesul civil.

18. În altă ordine de idei, constatarea faptului că contractul de preluare a datoriei nr. 37 din 10 octombrie 2014 nu ar fi fost semnat de Chior Afanasi, administratorul SRL „C&Fa Service”, în lipsa elucidării raportului juridic existent ar reprezenta o încălcare a legii procesuale.

19. Recurenta susține că contractul de preluare a datoriei, vizat, nu doar că a fost semnat, dar și ștampilat de către SRL „C&Fa Service” și ÎS ITA „Mecagro” și CP „Agroczaiaic”. Raporturile s-ar confirma și prin Consimțământul nr. 363 din 15 octombrie 2014 și Actul de predare-primire a tehnicii agricole din 10 octombrie 2014. La caz, recurenta susține că aprecierea probelor de către Curtea de Apel

Comrat a fost arbitrară, având la bază doar declarația lui Cior Afanasi că nu ar fi semnat contractul și că semnătura lui nu ar semăna cu semnătura de pe ale acte.

20. ÎS ITA „Mecagro” susține în recursul său că dat fiind faptul că prima instanță nu ar fi pus în discuție nulitatea contractului de preluare a datoriei, aceasta a anexat la apel înscrisuri confirmative ale existenței raportului juridic. Acest înscrisuri, însă, prin încheierea protocolară din 9 august 2022 de către Curtea de Apel Comrat au fost remise apelantului din motiv că au fost prezentate cu încălcarea procedurii.

LEGISLAȚIA RELEVANTĂ

21. Prin Legea nr. 246 din 31 iulie 2023 pentru modificarea unor acte normative (modificarea cadrului normativ conex reformei Curții Supreme de Justiție) au fost operate modificări în Codul de procedură civilă, care au intrat în vigoare la 01 septembrie 2023.”

22. Art. XI alin. (1) din Legea nr. 246 din 31 iulie 2023 pentru modificarea unor acte normative:

„(1) Prezenta lege intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, cu excepția art. IV, V pct. 1–9 și 11–16 și art. VII, care vor intra în vigoare la 1 septembrie 2023.”

23. Art. XI alin. (3) din Legea nr. 246 din 31 iulie 2023 pentru modificarea unor acte normative, prevede că:

„(3) Recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi vor fi examinate în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii recursului.”

24. Din sensul normei de drept citate supra rezultă că, legiuitorul a optat pentru principiul aplicării imediate a noilor reglementări procedurale, cu excepția temeiurilor în baza cărora se vor examina recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi.

25. Art. 434 alin. (1) din Codul de procedură civilă (în vigoare la data depunerii recursului):

„(1) Recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.”

26. Art. 431 alin. (1) – (4) din Codul de procedură civilă:

„(1) Examinarea recursului împotriva deciziilor instanțelor de apel ține de competența Curții Supreme de Justiție. (2) Asupra admisibilității recursului decide un complet din 3 judecători. (3) Recursul considerat admisibil se examinează într-un complet din 3, 5 sau 9 judecători ai Curții Supreme de Justiție. (4) Judecătorii care au examinat admisibilitatea recursului pot participa și la examinarea recursului în cauză.”

27. Art. 432 alin. (1) – (5) din Codul de procedură civilă (în vigoare la data depunerii recursului):

„(1) Părțile și alți participanți la proces sînt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

(2) Se consideră că normele de drept material au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanța judecătorească:

- a) nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată;
- b) a aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată;
- b¹) a aplicat o lege care a fost declarată neconstituțională;
- c) a interpretat în mod eronat legea;

d) a aplicat în mod eronat analogia legii sau analogia dreptului. (3) Se consideră că normele de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care:

a) cauza a fost judecată de un judecător care nu avea dreptul să participe la judecarea ei;

b) cauza a fost judecată în absența unui participant la proces căruia nu i s-a comunicat locul, data și ora ședinței de judecată;

c) în judecarea cauzei au fost încălcate regulile privind limba de desfășurare a procesului;

d) instanța a soluționat problema drepturilor unor persoane care nu au fost implicate în proces;

e) în dosar lipsește procesul-verbal al ședinței de judecată;

f) hotărîrea a fost pronunțată cu încălcarea competenței jurisdicționale.

(4) Săvîrșirea altor încălcări decît cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

(5) Temeiurile prevăzute la alin. (3) se iau în considerare de către instanță din oficiu.”

28. Art. 4 din Codul de procedură civilă:

„Sarcinile procedurii civile constau în judecarea justă, în termen rezonabil, a cauzelor de apărare a drepturilor încălcate sau contestate, a libertăților și a intereselor legitime ale persoanelor fizice și juridice și asociațiilor lor, ale autorităților publice și ale altor persoane care sînt subiecte ale raporturilor juridice civile, familiale, de muncă și ale altor raporturi juridice, precum și în apărarea intereselor statului și ale societății, în consolidarea legalității și a ordinii de drept, în prevenirea cazurilor de încălcare a legii”.

29. Art. 9 alin. (1)-(2) din Codul de procedură civilă:

„(1) Instanței judecătorești îi revine un rol diriguitor în organizarea și desfășurarea procesului, ale cărui limite și al cărui conținut sînt stabilite de prezentul cod și de alte legi.(2) Instanța judecătorească explică participanților la proces drepturile și obligațiile lor procesuale, preîntîmpină asupra urmărilor pe care le poate implica exercitarea sau neexercitarea actului procesual, le acordă sprijin în exercitarea drepturilor, ordonă, la solicitarea părților și altor participanți la proces, prezentarea de probe care să contribuie la adoptarea unei hotărîri legale și întemeiate, conduce dezbaterile judiciare, informează părțile despre posibilitatea inițierii procesului de mediere și ia orice alte măsuri necesare

bunei desfășurări a procesului, pune în discuția părților și altor participanți la proces orice împrăjurare de fapt sau de drept, efectuează alte acțiuni prevăzute de lege”.

30. Art. 118 alin. (1) din Codul de procedură civilă:

„(1) Fiecare parte trebuie să dovedească circumstanțele pe care le invocă drept temei al pretențiilor și obiecțiilor sale dacă legea nu dispune altfel.”

31. Art. 131 alin. (4) din Codul de procedură civilă:

„(1) Dacă o parte recunoaște în ședință de judecată sau în cadrul îndeplinirii delegației judiciare faptele pe care cealaltă parte își întemeiază pretențiile sau obiecțiile, aceasta din urmă este degrevată de obligația dovedirii lor. Recunoașterea se consemnează în procesul-verbal al ședinței de judecată. Recunoașterea expusă în scris se anexează la materialele dosarului.”

32. Art. 130 alin. (1)-(5) din Codul de procedură civilă:

„(1) Instanța judecătorească apreciază probele după intima ei convingere, bazată pe cercetarea multiaspectuală, completă, nepărtinitoare și nemijlocită a tuturor probelor din dosar în ansamblul și interconexiunea lor, călăuzindu-se de lege. (2) Nici un fel de probe nu au pentru instanța judecătorească o forță probantă prestabilită fără aprecierea lor. (3) Fiecare probă se apreciază de instanță privitor la relevanța, admisibilitatea, veridicitatea ei, iar toate probele în ansamblu, privitor la legătura lor reciprocă și suficiența pentru soluționarea cauzei. (4) Ca rezultat al aprecierii probelor, instanța judecătorească este obligată să reflecte în hotărâre motivele concluziilor sale privind admiterea unor probe și respingerea altor probe, precum și argumentarea preferinței unor probe față de altele. (5) Proba este declarată ca fiind veridică dacă instanța constată prin cercetare și comparare cu alte probe că datele pe care le conține corespund realității.”

33. Art. 139 alin. (1) din Codul de procedură civilă:

„Documentele și alte acte eliberate de autorități și de persoane cu funcție de răspundere în limitele competenței și împuternicirilor lor se prezumă a fi autentice. Dacă are unele suspiciuni în privința autenticității lor, instanța este în drept să ceară din oficiu ca autoritatea sau persoana cu funcție de răspundere care le-a eliberat să certifice autenticitatea lor. Autenticitatea documentelor și a altor acte eliberate de autoritățile străine se determină conform art.466.”

34. Art. 140 alin. (1) din Codul de procedură civilă:

„Autenticitatea unui document sau a unui alt înscris poate fi demonstrată prin compararea scrisului ori a semnăturilor. În acest caz, persoana interesată trebuie să prezinte în instanță judecătorească documente sau alte acte utile pentru compararea scrisului sau semnăturilor ori să solicite obținerea lor prin concursul instanței.”

35. Art. 26 alin. (2) din Codul de procedură civilă:

„Contradictorialitatea presupune organizarea procesului astfel încât părțile și ceilalți participanți la proces să aibă posibilitatea de a-și formula, argumenta și dovedi poziția în proces, de a alege modalitățile și mijloacele susținerii ei de sine stătător și independent de instanță, de alte organe și persoane, de a-și expune opinia asupra oricărei probleme de fapt și de drept care are legătură cu cauza dată judecării și de a-și expune punctul de vedere asupra inițiativelor instanței.”

36. Art. 7 alin. (1) din Codul civil:

„Legea civilă nu are caracter retroactiv. Ea nu modifică și nici nu suprimă condițiile de constituire a unei situații juridice constituite anterior, nici condițiile de stingere a unei situații juridice stinse anterior. De asemenea, legea nouă nu modifică și nu desființează efectele deja produse ale unei situații juridice stinse sau în curs de realizare.”

37. Art. 328 alin. (1) din Codul civil:

„Nulitatea absolută a actului juridic poate fi invocată, atît pe cale de acțiune, cît și pe cale de excepție, de orice persoană care are un interes născut și actual. Instanța de judecată este obligată să o constate din oficiu după ce a ascultat opiniile participanților la proces.”

MOTIVAREA INSTANȚEI

38. Sub aspectul termenului de declarare a recursului, Completul de judecată menționează că, Curtea de Apel Comrat a pronunțat dispozitivul deciziei în ședință publică la 22 august 2022 (Vol. I, f.d. 174).

39. Totodată, la 26 octombrie 2022, în adresa participanților la proces a fost expediată decizia motivată a Curții de Apel Comrat din 22 august 2022 (Vol. I, f.d. 185). ÎS ITA „Mecagro” a recepționat decizia motivată la 31 octombrie 2022 „Vol. I, f.d. 188).

40. Astfel, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție constată că recursul declarat la 28 decembrie 2022 de către ÎS ITA „Mecagro” a fost declarat în termenul stabilit de art. 434 din Codul de procedură civilă.

41. Prin încheierea Curții Supreme de Justiție din 7 iunie 2023, recursul ÎS ITA „Mecagro” a fost considerat admisibil.

42. Principala problematică pe care o invocă recurentul se referă la aprecierea contractului de preluare a datoriei nr. 37 din 10 octombrie 2014 sub aspectul neautenticității semnăturii administratorului SRL „C&Fa Service”. Din motiv că semnătura din contractul nr. 37 nu ar aparține administratorului SRL „C&Fa Service”, instanțele inferioare au constatat nulitatea absolută a acestuia. .

43. Potrivit art. 118 alin. (1) din Codul de procedură civilă, fiecare parte trebuie să dovedească circumstanțele pe care le invocă drept temei al pretențiilor și obiecțiilor sale dacă legea nu dispune altfel.

44. În sensul art. 131 alin. (4) din Codul de procedură civilă, partea la proces este degrevată de obligația dovedirii circumstanțelor pe care le invocă doar dacă cealaltă parte le recunoaște.

45. În prezenta cauză, reclamantul a prezentat, în vederea probării temeiniciei acțiunii, contractul de preluare a datoriei nr. 37 din 10 octombrie 2014 (Vol. I, f.d. 6-7), care la pagina 4 conține 3 semnături și 3 ștampile. Una dintre semnături este

amplasată în rând cu textul „Administrator: CHIOR A.P.” și este aplicată ștampila pe specimenul căruia este vizibilă denumirea SRL „C&Fa Service”.

46. Autenticitatea semnăturii, SRL „C&Fa Service” a ridicat-o prin referința la cererea de chemare în judecată (Vol. I, f.d. 40-41). Totodată, SRL „C&Fa Service” a formulat o cerere de obținere a mostrei de semnătură a directorului SRL „C&Fa Service” (Vol. I, f.d. 42).

47. În ședința de judecată din 22 septembrie 2020 (Vol. I, f.d. 64-65), ÎS ITA „Mecagro” a prezentat instanței de judecată originalul contractului din 10 octombrie 2014 pentru a o compara cu copia prezentată la dosar. În acest sens, instanța de judecată a concluzionat că cu ochiul liber poate fi stabilit că semnătura de la pct. 8 nu este identică semnăturii de la finalul contractului, realizată nici de debitor, nici de director, nici de CP „Agrocazaiac”. La această constatare, reprezentantul ÎS ITA „Mecagro” în ședința de judecată a comunicat că semnătura de la pct. 8 este a lui Scurtu M.

48. În ședința din 22 decembrie 2020 Vol. I, f.d. 75-76), reprezentantul SRL „C&Fa Service” a susținut că semnătura din contract aparține unui angajat a cărui nume nu a fost posibil să fie comunicat. La întrebarea reprezentantului ÎS ITA „Mecagro” dacă persoana respectivă avea împuterniciri de semnare a contractului, reprezentantul SRL „C&Fa Service” a comunicat că nu cunoaște dacă avea împuterniciri, iar semnătura a aplicat-o crezând că semnează un contract de păstrare a tehnicii. În aceeași ședință de judecată, instanța de judecată a dispus obligarea pârâtului să prezinte documente cu semnătura directorului care au fost prezentate Serviciului Fiscal de Stat și să prezinte exemplarul de contract care este la pârât pentru compararea semnăturilor.

49. La ședința din 25 octombrie 2021 (Vol. I, f.d. 100-102), la materialele cauzei a fost prezentată copia fișei cu specimene de semnături și amprenta ștampilei din 19 aprilie 2013 (Vol. I, f.d. 103), contractul de cesiune a creanței nr. 20CC-190 (Vol. I, f.d. 104), Declarație (Vol. I, f.d. 105). Reprezentantul ÎS ITA „Mecagro” a indicat că contractul a fost semnat personal de administratorii părților. Reprezentantul SRL „C&Fa Service” a indicat că contractul a fost semnat de un alt angajat. Acesta a confirmat că tehnica agricolă a fost transmisă și se află la păstrare. Totuși, au considerat că transmiterea tehnicii agricole a fost transmisă la păstrare, pentru a fi evaluată și eventual achitată. Acești au mai adăugat că sunt gata să realizeze evaluarea tehnicii sau să o restituie. La întrebările reclamantului, reprezentantul pârâtului SRL „C&Fa Service” a comunicat că semnatarul împuterniciri de a semna contractul nr. 37 nu a avut, dar împuterniciri de primire a tehnicii a avut.

50. În acest context, instanța de judecată s-a aflat în situația în care a avut la dosar un contract scris (contractul de preluare a datoriei nr. 37) și declarațiile

contradictorii ale părților în ceea ce privește autenticitatea semnăturii administratorului SRL „C&Fa Service”.

51. Conform art. 130 alin. (1)-(5) din Codul de procedură civilă, instanța judecătorească apreciază probele după intima ei convingere, bazată pe cercetarea multiaspectuală, completă, nepărtinitoare și nemijlocită a tuturor probelor din dosar în ansamblul și interconexiunea lor, călăuzindu-se de lege. Nici un fel de probe nu au pentru instanța judecătorească o forță probantă prestabilită fără aprecierea lor. Fiecare probă se apreciază de instanță privitor la relevanța, admisibilitatea, veridicitatea ei, iar toate probele în ansamblu, privitor la legătura lor reciprocă și suficiența pentru soluționarea cauzei. Ca rezultat al aprecierii probelor, instanța judecătorească este obligată să reflecte în hotărâre motivele concluziilor sale privind admiterea unor probe și respingerea altor probe, precum și argumentarea preferinței unor probe față de altele. Proba este declarată ca fiind veridică dacă instanța constată prin cercetare și comparare cu alte probe că datele pe care le conține corespund realității.

52. În sensul art. 139 alin. (1) din Codul de procedură civilă, la evaluarea documentelor și altor înscrisuri, instanța judecătorească trebuie să se încredințeze, în raport cu alte probe, că documentul ori un alt înscris este emis de autoritatea autorizată, că este semnat de persoana împuternicită, că documentul conține toate elementele prescriptibile unor astfel de documente.

53. Cu adevărat, potrivit art. 140 alin. (1) din Codul de procedură civilă, autenticitatea unui document sau a unui alt înscris poate fi demonstrată prin compararea scrisului ori a semnăturilor. În acest caz, persoana interesată trebuie să prezinte în instanță judecătorească documente sau alte acte utile pentru compararea scrisului sau semnăturilor ori să solicite obținerea lor prin concursul instanței. Alin. (4) al aceluiași articol prevede că dacă, după confruntarea înscrisului cu scrisul ori semnătura persoanei, nu constată adevărul, instanța dispune ca verificarea să se efectueze de către expert.

54. În continuare, Completul de Judecată al Curții Supreme de Justiție va analiza dacă în prezenta cauză, instanța de judecată a putut constata adevărul doar în baza confruntării înscrisurilor cu semnătura persoanei.

55. În primul rând, instanța de recurs observă că asupra aceleiași circumstanțe – autenticitatea semnăturii administratorului SRL „C&Fa Service” existau două versiuni diametral opuse:

- a. reclamantul susținea că semnătura aparține administratorului SRL „C&Fa Service”;

- b. pârâtul contesta această semnătură, invocând că aparține unui angajat a cărui identitate nu a putut fi comunicată, care a semnat din eroare, crezând că este vorba despre un alt contract de luare la păstrare a tehnicii.

56. În al doilea rând, deși SRL „C&Fa Service” susține cu certitudine că angajatul care ar fi semnat din eroare contractul nu ar avea împuterniciri de a semna un contract de preluare a datoriei, dar avea împuternicirea de a lua la păstrare tehnica, identitatea acestui angajat și limitele împuternicirilor la 10 octombrie 2014 nu au putut fi elucidate de SRL „C&Fa Service”.

57. Identitatea persoanei și limitele împuternicirilor persoanei pe care SRL „C&Fa Service” invocă că ar fi semnat din eroare contractul de preluare a datoriei nr. 37 se afla în sfera probațiunii SRL „C&Fa Service”, în temeiul art. 118 alin. (1) din Codul de procedură civilă.

58. În al treilea rând, în lumina art. 140 alin. (1) din Codul de procedură civilă, documentele sau înscrisurile comparative trebuie să fie utile în acest scop. În speță, deși contractul nr. 37 data cu 10 octombrie 2014, documentele comparative datau cu 19 aprilie 2013 (Vol. I, f.d. 103) (cu un an și jumătate până la semnarea contractului), 14 septembrie 2020 (Vol. I, f.d. 104) (cu aproximativ 6 ani mai târziu), 19 aprilie 2021 (Vol. I, f.d. 105) (cu aproximativ 6 ani jumătate mai târziu).

59. În contextul aplicării art. 140 alin. (1) din Codul de procedură civilă, pentru ca un document să poată fi folosit ca reper într-o cercetare comparativă a semnăturii, acesta trebuie să fie util, ceea ce presupune nu doar existența fizică a semnăturii, ci și relevanța sa contextuală și temporală față de înscrisul contestat. În speță, această condiție a utilității nu este îndeplinită de documentele comparative prezentate la dosar, întrucât ele nu provin dintr-o perioadă apropiată semnării contractului nr. 37 din 10 octombrie 2014.

60. În al patrulea rând, instanța a dispus în mod expres ca pârâtul să prezinte exemplarul original al contractului aflat în posesia sa. În absența acestuia, analiza comparativă nu doar că a fost incompletă, ci s-a bazat pe documente care, în mod evident, nu pot îndeplini cerința de utilitate prevăzută de art. 140 alin. (1) din Codul de procedură civilă.

61. În ședința de judecată, SRL „C&Fa Service” nu a oferit nicio explicație cu privire la lipsa propriului exemplar al contractului. În materialele dosarului nu există niciun înscris, declarație sau raport care să ateste că acel act ar fi fost pierdut, distrus, ori că nu ar fi fost recepționat de SRL „C&Fa Service” în momentul semnării.

62. În aceste condiții, simpla apreciere vizuală a semnăturii de către instanță nu putea conduce la o constatare certă a autenticității sau neautenticității semnăturii. Conform art. 140 alin. (4), atunci când instanța nu poate stabili adevărul după

confruntarea documentelor, ea este obligată să dispună o verificare efectuată de către expert.

63. Potrivit pct. 26 din [Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție Privind procedura de judecare a cauzelor civile în ordine de recurs nr. 5 din 11.11.2013](#), determinînd situația în care instanța a dat o apreciere arbitrară probelor, se va ține cont de noțiunea prevăzută în DEX, unde prin cuvîntul “arbitrară” se subînțelege “care acționează după bunul plac sau după judecata proprie, fără a ține seama de părerea altora, abuziv”.

64. În prezenta cauză, instanțele inferioare au pus la baza actelor de dispoziție probe în mod vădit insuficiente, nedispunînd o expertiză în vederea constatării cui aparține semnătura atribuită administratorului SRL „C&Fa Service” din contractul nr. 37 din 10 octombrie 2014.

65. La fel, instanțele inferioare, au omis a elucida în ce măsură alte probe de la dosar și circumstanțele faptice confirmă sau infirmă existența raportului juridic material litigios. În particular nu a fost dată apreciere acțiunilor concludente privind transmiterea bunurilor în temeiul contractului litigios. La fel, nu au administrat la dosar exemplarul SRL „C&Fa Service” a contractului de preluare a datoriei nr. 37. Mai ales în situația în care forma contractului de preluare a datoriei în speță, nu era obligatorie sub sancțiunea nulității absolute să fie scrisă, în sensul art. 569 din Codul civil în vigoare la momentul încheierii contractului de preluare a datoriei nr. 37).

66. În continuare, Completul de judecată a Curții Supreme de Justiție observă că nulitatea absolută a contractului nr. 10 octombrie 2014 a fost constatată în partea motivatoare a hotărârii integrale a Judecătoriei Comrat sediul Ceadâr Lunga din 9 noiembrie 2021. Niciun participant la proces în cadrul judecătorii cauzei nu a invocat nulitatea absolută a contractului vizat, ci doar s-a atras atenția asupra faptului că semnătura nu ar aparține administratorului SRL „C&Fa Service”.

67. Potrivit art. 7 alin. (1) din Codul civil, legea civilă nu are caracter retroactiv. Ea nu modifică și nici nu suprimă condițiile de constituire a unei situații juridice constituite anterior, nici condițiile de stingere a unei situații juridice stinse anterior. De asemenea, legea nouă nu modifică și nu desființează efectele deja produse ale unei situații juridice stinse sau în curs de realizare.

68. Din aceste considerațiuni, instanțele inferioare corect a indicat prevederile legale în vigoare la momentul încheierii contractului de preluare a datoriei nr. 37 prin referitoare la condițiile de valabilitate a actului juridic. La fel, instanțele inferioare corect au stabilit că art. 328 alin. (1) din Codul civil în vigoare conține norme de procedură conținutul cărora se aplică de la data judecării cauzei.

69. Astfel, potrivit art. 328 alin. (1) din Codul civil în vigoare, nulitatea absolută a actului juridic poate fi invocată, atât pe cale de acțiune, cât și pe cale de excepție, de orice persoană care are un interes născut și actual. Instanța de judecată este obligată să o constate din oficiu după ce a ascultat opiniile participanților la proces.

70. În prezenta cauză, atât timp cât nici pe calea acțiunii principale, nici pe cale de excepție, de către niciun participant la proces nu a fost invocată nulitatea absolută a contractului de preluare a datoriei nr. 37 din 10 octombrie 2014, instanța de judecată putea purcede la constatarea nulității din oficiu doar după ce a ascultat opiniile participanților la proces.

71. O astfel de inițiativă a instanței – de a invoca nulitatea absolută a contractului nr. 37 din 10 octombrie 2014, urma în mod obligatoriu să fie pusă în discuția părților. Or, și potrivit art. 26 alin. (2) din Codul de procedură civilă, contradictorialitatea presupune, printre altele, organizarea procesului astfel încât părțile și ceilalți participanți la proces să aibă posibilitatea de a-și expune punctul de vedere asupra inițiativelor instanței.

72. În prezenta cauză, deși instanța de judecată în ședința de judecată în prima instanță din 22 septembrie 2020 instanța ar fi constatat că semnătura de la punctul 8 din contractul nr. 37 nu ar fi identică cu semnătura de la finalul contractului a administratorului SRL „C&Fa Service”, o astfel de constatare nu echivalează în niciun mod cu punerea corespunzătoare în discuție a nulității absolute a acestui contract, în sensul art. 328 alin. (1) din Codul civil în vigoare. În lipsa acestei discuții prealabile, hotărârea instanței capătă un caracter surprinzător și arbitrar.

73. Despre faptul că instanța de judecată a constatat nulitatea absolută a contractului de preluare a datoriei nr. 37 din 2014, părțile au putut afla abia din hotărârea integrală. Sancțiunea nulității nu poate fi tratată ca o concluzie unilaterală a instanței, ci doar ca un rezultat al unui proces contradictoriu.

74. Din aceste considerațiuni, instanța de recurs reține că instanțele inferioare au apreciat în mod arbitrar proba - contractul de preluare a datoriei nr. 37 din 10 octombrie 2014 și prin omiterea de a pune în discuția părților eventuala nulitate absolută a acestui contract, a săvârșit încălcări care au dus la soluționarea greșită a cauzei. Prin urmare, decizia Curții de Apel Comrat din 22 august 2022 este pasibilă de casare cu restituirea spre examinare în ordine de apel în alt complet de judecată.

75. Ținând cont de cele expuse și în temeiul art. 442, art. 444, art. 445 alin. (1) lit. c) din Codul de procedură civilă,

COMPLETUL, CU UNANIMITATE DE VOTURI,

Admite recursul Întreprinderii de Stat Institutul de Tehnică Agricolă „Mecagro”.

Casează decizia Curții de Apel Comrat din 22 august 2022 în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Întreprinderea de Stat Institutul de Tehnică Agricolă „Mecagro” împotriva Societății cu Răspundere Limitată „C&Fa Service”, intervenient accesoriu Cooperativa de Producție „Agrocazaia” privind încasarea datoriei pentru neexecutarea obligațiilor contractuale și transmite cauza spre rejudecare la Curtea de Apel Sud în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune nici unei căi de atac.

Președinte, judecător

Stela Procopciuc

Judecători

Ion Munteanu

Gheorghe Stratulat